

HVILKE OPGAVER MÅ ET § 60-FÆLLESSKAB UDFØRE FOR EJERKOMMUNER OG ANDRE?

Kan et § 60-fællesskab udføre opgaver, der ikke er kompetenceoverdraget til fællesskabet ifølge vedtægterne? Og er der forskel på, om fællesskabet løser opgaver for ejerkommunerne, andre myndigheder eller private aktører? Vi ser nærmere på de retlige rammer i denne artikel.

Et § 60-fællesskab er en "særkommune", der er oprettet af flere kommuner for at udføre nærmere fastsatte opgaver. § 60-fællesskaberne kaldes ofte "kommunale fællesskaber", men da dette udtryk også jævnligt bruges om mere uformelle samarbejder - og også om aktieselskaber, der er ejet af flere kommuner i fællesskab - bruger vi her udtrykket § 60-fællesskab.

Ifølge en opgørelse udarbejdet af Ankestyrelsen i april 2018 er der pt. ca. 100 § 60-fællesskaber; de fleste har fået kompetenceoverdraget opgaver inden for affald og beredskab; men også færger, lufthavne, tandpleje, madproduktion mv. er at finde på opgavelisten.

Et særligt kendetegn ved § 60-fællesskabet er, at ejerkommunerne kompetenceoverdrager opgaverne til § 60-fællesskabet, dvs. selv giver afkald på at kunne udføre de overtagne opgaver. Det reguleres i vedtægterne (interessentskabsaftalen; samarbejdsaftalen), hvilke opgaver der er kompetenceoverdraget til § 60-fællesskabet.

HJEMMELGRUNDLAG

Udtrykket "§ 60"-fællesskab henviser til kommunestyrelseslovens § 60, der giver hjemmel til at kompetenceoverdrage opgaver. Bemærk, at etablering, ændring og opløsning af mindre § 60-fællesskaber ikke længere skal godkendes af Ankestyrelsen, jf. den nye § 60 a, der trådte i kraft den 1. juli 2018.

Kommunestyrelseslovens § 60 indeholder derimod ikke en materiel hjemmel til at udføre opgaver - dette hjemmelsgrundlag skal findes i den

skrevne lovgivning, f.eks. beredskabsloven, eller i de ulovfæstede retsgrund-sætninger om kommunalfuldmagten. Derudover giver lov 548 i visse tilfælde hjemmel til, at et § 60-fællesskab kan udføre opgaver for andre myndigheder (men ikke for ejerkommunerne).

Kravet om hjemmel gælder også, hvis et § 60-fællesskab udfører opgaver, der ikke er kompetenceoverdraget. Det kan f.eks. være det tilfælde, hvor en af ejerkommunerne ønsker at tilkøbe flere ydelser, end de opgaver § 60-fællesskabet udfører i henhold til kompetenceoverdragelsen i vedtægterne. For et beredskab kan det eksempelvis være, at en af ejerkommunerne ønsker, at § 60-fællesskabet også driver kommunens hjælpemiddelcentral, men at denne opgave ikke er kompetenceoverdraget. Om beredskabet må udføre denne opgave afhænger i så fald af, om der er hjemmel i den skrevne lovgivning eller i kommunalfuldmagten.

KAN ET § 60-FÆLLESSKAB LØSE IKKE-KOMPETENCEOVERDRAGETE OPGAVER FOR EJERKOMMUNERNE?

Det daværende Social- og Indenrigsministerium udgav i april 2016 en vejledning om § 60-fællesskaber. Heri kommer ministeriet bl.a. ind på rammerne for et § 60-fællesskabs udførelse af opgaver for andre, og det anføres, at:

- et § 60-fællesskab kan udføre opgaver med hjemmel i kommunalfuldmagten, f.eks. producere varer og tjenesteydelser til eget brug
- kommunalfuldmagtens hovedregel om, at kommuner ikke må udøve erhvervsaktivitet også gælder for § 60-fællesskaberne; det samme gælder undtagelserne fra denne hovedregel

- et § 60-fællesskab derfor kan afsætte biprodukter og tilfældigt opstået overkapacitet, bl.a. pga. hensynet til at undgå værdispild.

Det anføres også (side 21 i vejledningen), at:

"En deltagerkommune kan ikke delegere varetagelse af en opgave til et kommunalt fællesskab. [...] Det anførte betyder, at hvis et kommunalt fællesskab skal løse opgaver på deltagerkommunernes vegne, så kan det kun ske ved en overførelse af kompetencen hertil i vedtægterne efter reglerne i den kommunale styrelseslovs § 60."

Samlet set må vejledningen forstås sådan, at det ikke muligt at indgå en kontrakt mellem en ejerkommune og et § 60-fællesskab om, at § 60-fællesskabet skal løse opgaver for ejerkommunen. Dette kan kun ske, hvis opgaven har karakter af biproduktion eller tilfældigt overstået overkapacitet, der ikke kan afskaffes. Ønsker en ejerkommune, at § 60-fællesskabet skal udføre en given opgave - f.eks. drive en genbrugsplads - skal opgaven derfor kompetenceoverdrages til § 60-fællesskabet.

Baggrunden for at ministeriet ikke finder, at grundsætningen om produktion til eget brug kan udgøre et hjemmelsgrundlag i forholdet mellem en ejerkommune og et § 60-fællesskab, fremgår ikke af vejledningen. Det samme gælder baggrunden for, at det ikke er muligt for en ejerkommune og et § 60-fællesskab at indgå en kontrakt om, at sidstnævnte løser en opgave for førstnævnte.

KAN ET § 60-FÆLLESSKAB UDFØRE OPGAVER FOR ANDRE (IKKE-EJER) KOMMUNER OG MYNDIGHEDER?

Et § 60-fællesskabs muligheder for at udføre opgaver for kommuner, der ikke

er medejere af fællesskabet, er - lidt ulogisk - videre, end hvad der er tilfældet for ejerkommunerne.

Her er der ud over de ulovfæstede retsgrundsætninger i kommunalfuldmagten også muligheden for, at § 60-fællesskabet kan udføre opgaver med hjemmel i kapitel 2 i lov 548.

Disse regler giver § 60-fællesskabet mulighed for at udføre visse opgaver for andre kommuner end ejerkommunerne og for andre offentlige myndigheder. Betingelserne herfor er de samme, som når en kommune udfører opgaver for andre myndigheder, herunder i forhold til prisberegning.

KAN ET § 60-FÆLLESSKAB UDFØRE OPGAVER FOR PRIVATE?

Her finder kapitel 2 i lov 548 ikke anvendelse, så med mindre der er hjemmel i anden skreven lovgivning, kan et § 60-fællesskab alene udføre opgaver for private aktører, hvis der er tale om salg af biprodukter (f.eks. viden på beredskabsområdet) eller overkapacitet (f.eks. ledig kapacitet til at udføre tjenesteydelser pga. tvungen overkapacitet på en brandstation, når der ikke er udrykning) ■

TJEKLISTE VED SALG AF YDELSER

Hvis et § 60-fællesskab ønsker at sælge ydelser, kan det være hensigtsmæssigt at bruge denne tjekliste:

- Hvem kan det være relevant for § 60-fællesskabet at sælge ydelserne til?
- Hvilket hjemmelsgrundlag er der for at sælge ydelsen til denne eller disse typer købere?
- Hvis køberen er en ejerkommune: Er opgaven kompetenceoverdraget, eller kræver det en ændring af vedtægter eller bilag?
- Hvad koster det at producere varen eller tjenesteydelsen (totalomkostninger)? Kan dette beløb hentes hjem ved salget?
- Vil køberen kunne indgå en aftale med § 60-fællesskabet uden udbud?

Rikke Søgaard Berth
Advokat, partner
rsb@horten.dk

Malene Graff
Specialistadvokat
mgr@horten.dk

Mia Ceric
Advokat
mce@horten.dk